ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:

№ БД – 5510400 – 3.30

2021 йил "04" 06

Соғлиқни сақлаш вазирлиги

121-сонли буйруғи

2021 йил "04" 06

ПАРОДОНТОЛОГИЯ
МОДУЛ ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 500 000 – Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот

Таълим соҳаси: 510 000 – Соғлиқни сақлаш

Таълим йўналиши: 5510400 – Стоматология

Тошкент – 2021

Тузувчилар:

Бекжанова О.Е.	– ТДСИ, Факултет терапевтик стоматология кафедраси мудири, т.ф.д., профессор
Юсупалиходжаева С.Х.	– ТДСИ, Факултет терапевтик стоматология кафедраси доценти, т.ф.д.
Шукурова У.А.	– ТДСИ, Факултет терапевтик стоматология кафедраси доценти, т.ф.д.
Муртазаев С.С.	– ТДСИ, Болалар терапевтик стоматологияси кафедраси мудири, т.ф.д., доцент
Кодирова М.Т.	– ТДСИ, Болалар терапевтик стоматологияси кафедраси ассистенти
Садикова Х.К.	– ТДСИ, Хирургик стоматология ва дентал имплантология кафедраси доценти, т.ф.н.
Сафаров М.Т.	– ТДСИ, Госпитал ортопедик стоматология кафедраси мудири, т.ф.д., профессор

Тақризчилар:

Даминова Ш.Б.	– ТДСИ, Стоматологик касалликлар профилактикаси кафедраси мудири, т.ф.д., доцент
Гаффаров С.А.	- Тиббиёт ходимлар касбий малакасини ривожлантириш маркази, стоматология, болалар стоматологияси ва ортодонтия кафедраси мудири, т.ф.д. , профессор

Модул дастури Тошкент давлат стоматология институтида ишлаб чиқилган.

Модул дастури Тошкент давлат стоматология институти Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил 29 январдаги 5 - сонли баённома).

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасаларарo Мувофиқлаштириш Кенгашининг 2021 йил “13” апрелдаги “3“– сонли баённомаси билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2021 йил “4” июндаги “121” - сонли буйруғининг 1 - иловаси билан модул дастури рўйхати тасдиқланган.

1.Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни

Пародонтология модули ўқув режанинг клиник модуллар блокига тааллуқли бўлиб, 4 курсда ўқитилади ва мутахассислик модули бўлиб ҳисобланади. Дастур асосида замонавий педагогик технологияларни ўқитиш жараёнига тадбиқ этиб, талабани назарий маълумотидан бошланғич амалий кўникмаларни фантомларда бажаришга ўргатиб ва орттирилган кўникмаларни замонавий тиббий технологиялар орқали клиник амалиёт билан уйғунлаштирган ҳолда мустақил равишда беморларни ташхислаш ва қабул қилишга замин яратиб беради. Дастурнинг мақсад ва вазифаларини ечими якунида талаба горизонтал ва вертикал интеграция жараёнларида олган билим ва амалий кўникмаларни клиник уйғунлаштириб, етук, рақобатбардош, мустақил клиник фикрлаш қобилиятига эга бўлган умумий амалиёт стоматологи бўлиб шаклланади.

Модул талабани стоматологияга олиб кириш билан бирга, асосий пародонтология асослари ва тамойиллари, катталарда ва болаларда пародонт касалликларини клиникавий текшириш усуллари, уларни ташхислаш, терапевтик, хирургик, ортопедик даволаш ва профилактика асосларини ўз ичига қамрайди.

Модулни ўқитиш учун анатомия, гистология, цитология, эмбриология, физиология, патология, микробиология, вирусология, иммунология, фармакология, клиник фармакология, преклиник реставрацион стоматология, клиник реставрацион стоматология, клиник эндодонтия, олинмайдиган тиш протезлари, олинадиган тиш протезлари, тиббий радиология, клиник анатомия модуллари назарий замин бўлиб хизмат қилади. Пародонтология модули клиник модуллар жумладан, юз-жағ жарроҳлиги, тўлиқ олинадиган тишлар билан протезлаш, ортодонтия, болалар оғиз бўшлиғи шиллиқ қавати касалликлари, оғиз бўшлиғи шиллиқ парда касалликлари модуллари билан узвий боғликдир.

2. Ўқув модулининг мақсади ва вазифаси

2.1. Модулнинг мақсади: талабаларни клиник фикрлаш қобилиятини ўстиришга қаратилган услубларни замонавий педагогик технологиялар орқали пародонтология асослари ва тамойиллари, пародонтологик асбоблар, муолажалар, пародонт касалликларининг келиб чиқиш сабаблари (этиологияси), ривожланиш механизмлари (патогенез), клиникалари, ташхис ва қиёсий ташхислари, даволаш усуллари ҳамда уларни олдини олиш (профилактика) чора-тадбирларини ўргатиш, шу орқали пародонт касалликлари бор беморлар ва болаларда терапевтик, ортопедик, амбулатор хирургик стоматологик ёрдамини кўрсата оладиган умумий амалиёт стоматологини тайёрлаш.

2.2. ***Модулнинг вазифалари:***

– модулнинг бўлимларига тегишли билимлар билан талабаларни босқичма-босқич таништира бориш, ўргата бориш ва кўникмаларни ҳосил қилиш, янги

педагогик технологияларни дарс жараёнига тадбиқ этиб, талабани клиник фикрлаш қобилиятини ўстириш ва билимини сақлаш даражасини ошириш;
– талабанинг клиник фикрлаш қобилиятини ўстиришга қаратилган стандартга мос амалий кўникмаларни ассистент-талаба, талаба-фантом, талаба-бемор услубида автоматизм даражасига етказиш;
– пародонт касалликлари ташхиси ва қиёсий ташхиси босқичларини, даволаш ва профилактика усулларининг зарурий жиҳатлари тўғрисида маълумот бериш;
– соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш.

2.3. ***Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:***

8 семестр

Терапевтик пародонтология бўйича

Талаба:

– амалий тиббиётда ва стоматолог фаолиятида юз–жаг соҳасини ва оғиз бўшлиги органлари ва пародонтологик текширувларнинг профессионал усуллари;
– пародонт касалликлари этиологияси, патогенези ва клиникаси;
– пародонтологияда қўлланиладиган антисептиклар, дори воситалари;
– пародонтологик даволаш босқичлари ***ҳақида тасаввурга эга бўлиши***;
– ўқув, илмий ва маълумот адабиётлари билан мустақил ишлаш, амалий кўникмаларни мустақил бажариш, тест ва вазиятли масалаларни ечишни;
– пародонт касалликларини даволашга мўлжалланган хонага қўйиладиган талабларни;
– пародонт касалликлари бўлган стоматологик беморларда ҳужжатларни тўлдиришни (043-4 шакл, 39-стом);
– пародонт касалликлари бўлган стоматологик беморларда асосий текшириш усулларни (сўров, кўрик, зондлаш, перкуссия, палпация, тиш қимирлашини аниқлаш) ўтказишни;
– пародонт касалликлари бўлган стоматологик беморларда қўшимча текшириш усулларини (термодиагностика, ЭОД, рентгенодиагностика) ўтказишни;
– пародонт касалликлар этиологияси, клиникаси, қиёсий ташхисини;
– пародонт касаллик турларининг ўткир ва сурункали шаклларини даволаш ва профилактика асосларини;
– пародонт касалликларида даволаш турини танлашни;
– милк усти ва ости тиш тошларини механиқ, кимёвий, физик усулда олиш асосларини;
– пародонт касаллигини даволашда физиотерапевтик муолажаларни танлашни;
– пародонт касалликларида рентген тасвирларни ўқишни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;
– тиш-милк чўнтаги чуқурлигини аниқлаш;

– тиш карашлари, милк усти ва милк ости тиш тошларини олиб ташлаш, оғиз бўшлиғини тозалаш;
– тишларни қимирлаш даражасини аниқлаш;
– патологик тиш милк чўнтагига даволовчи боғламни қўйиш;
– тиш-милк чўнтагига антисептик ва дорили ишлов бериш;
– милкни склерозлаш учун дориларни қўллаш;
– милк чўнтакларида кюретаж ўтказишни;
– пародонтитларда тишларни тахтакачлашни;
– пародонтитларда субмукоз инъекция ўтказиш ***малакаларига (шу жумладан амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***

Хирургик пародонтология бўйича

Талаба:

– беморларни пародонтал хирургияга тайёрлаш;
– пародонтал хирургияни режалаштириш;
– пародонтал хирургияни ўзига хос хусусиятлари ***ҳақида тасаввурга эга бўлиши***;
– ўқув, илмий ва маълумот адабиётлари билан мустақил ишлаш, амалий кўникмаларни мустақил бажариш, тест ва вазиятли масалаларни ечишни;
– пародонт касалликларида хирургик даволаш усуллари (вестибулопластика, кюретаж, гингивотомия, гингивоэктомия, микростеопластика ва ҳ.к.) ни;
– френклотомия ва френулоэктомияга кўрсатма ва қарши кўрсатмаларни;
– френклотомия ва френулоэктомия усулларини бажаришни;
– умумий соматик касалликлари бор беморларда пародонтал хирургияни ўтказиш учун қўшимча текширув усуллари ва пародонтал хирургияни режалаштиришни;
– умумий соматик касалликлари бор беморларни пародонтал хирургияга тайёрлаш ва пародонтал хирургия ўтказишни;
– пародонтал хирургия вақтида бўлиши мумкин асоратларни;
– пародонтал хирургиядан кейин бўлиши мумкин бўлган асоратларни;
– пародонтал хирургиядан кейин беморларни парваришлашни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;
– милк қирғоғини ишлов беришдан олдин оғриқсизлантириш;
– гипертрофик милк қирғоғини диатермокоагуляциялаш;
– кюретаж ўтказиш (3 та дан ортиқ бўлмаган тишлар соҳасида);
– пародонтитлар учун субмукоз инъекция ўтказиш;
– антибиотикни кўтара олиш (сезгирлик) ни аниқлаш учун тери ичи синамаси ўтказиш.
– тиш милк чўнтаги чуқурлигини аниқлаш;
– оғиз бўшлиғи даҳлиз қисмини чуқурлигини аниқлаш;
– юганчаларни калталигини аниқлаш;
– механик равишда милк усти ва милк ости тиш тошларини олиб ташлаш ***малакаларига (шу жумладан амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***

<u>9 семестр</u>

Болалар пародонтологияси бўйича

Талаба:

– болалар ёшида учрайдиган пародонт касалликларининг ўзига хос хусусиятлари, клиник белгилар, сабаблари, эпидемиологияси ***ҳақида тасаввурга эга бўлиши***;

– ўқув, илмий ва маълумот адабиётлари билан мустақил ишлаш, амалий кўникмаларни мустақил бажариш, тест ва вазиятли масалаларни ечишни;

– қиёсий ташхисини, уларнинг субъектив, объектив белгиларини, тўғри ташхис қилиб, даволаш режасини тузишни;

– амалиётда кўлланиладиган фармакологик дори-дармонларни болалар организмига таъсирини;

– болаларда пародонт касалликпарида текшириш усулларини ўтказишни;

– стоматологик асбоб ускуналар ёрдамида оғиз бўшлиғини текширишни;

– пародонтитли беморларга керакли тавсиялар бериш ва дори-дармон рецептларини ёзишни;

– атроф муҳит, экологик муаммоларни бола организмига умумий ва маҳаллий таъсирини ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;

– болаларда пародонт касалликларида маҳаллий оғриқсизлантириш;

– унга тиббий ишлов бериш;

– даволаш муолажаларини ўтказиш;

– милк ва шиллиқ пардаларга инъекция муолажаларини ўтказиш ***малакаларига (шу жумладан амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***

Ортопедик пародонтология бўйича

Талаба:

– пародонтит касаллигида ортопедик даволаш;

– ушбу касалликда сақланиб қолган тишларни тахтакачлаш;

– тўлиқ олиб қўйиладиган протезларга имплантатларнинг таъсири;

– имплантатларга кескин босим берувчи тўлиқ олиб қўйиладиган тиш протезлари;

– имплантатлар ёрдамида протезлашнинг замонавий йўналишлари ва истиқболлари ***ҳақида тасаввурга эга бўлиши***;

– ўқув, илмий ва маълумот адабиётлари билан мустақил ишлаш, амалий кўникмаларни мустақил бажариш, тест ва вазиятли масалаларни ечишни;

– тишларни танлаб чархлашни;

– ортопедик стоматология амалиётида қўлланидиган функционал текшириш усулларини (гнатодинамометрия, термометрия, окклюзиограмма, чайнаш синамаларни);

– бемор оғзидан анатомик, функционал, икки қаватли, ёрдамчи қолиплар олишни;

– тишларни қимирлаш даражасини аниқлашни;

– пародонт касалликларида R- тасвирларини ўқий билишни;

– пародонт ва идиопатик касалликларида ташхислаш ва даволаш учун малакали мутахассисга юборишни;

– пародонт касалликлари индексларини аниқлашни;
– ренгенограммада суякни атрофия даражасини аниқлашни ва таҳлил этишни;
– борларни фарқлай билиш ва турли дастакларга фиксация қилишни;
– соғлом турмуш тарзини тарғибот қилишни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;
– бемор оғзидан анатомик, икки қаватли, ёрдамчи қолипларни олиш;
– борларни фарқлаш ва турли дастакларга фиксация килиш;
– тишларни танлаб чархлаш;
– окклюзиография ўтказиш;
– тахтакач каппани пародонт касаллигида қўллаш ***малакаларига (шу жумладан амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.***

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

8-семестр

Терапевтик пародонтология бўйича

1-мавзу. Пародонтология. Терминология. Пародонт тўқималарининг анатомияси, гистологияси ва физиологияси. Пародонт касалликларини тарқалиши, таснифи, этиологияси ва патогенези. Тиш карашлари. Тиш карашларини тозалаш усуллари, асбоб-ускуналар. Пародонт тўқимасини патологияси бор беморларни текшириш усуллари.Умумий маълумотлар. Пародонт тўқималарининг анатомияси, гистологияси ва физиологияси. Пародонт касалликлар тарқалиши. Пародонт касалликлар таснифи. Кўп омилли касаллик тавсифи. Оғиз бўшлиғи биологик омиллари. Микротаначалар колонизацияси. Биокараш. Пародонтологик аралашувдан олдинги беморларни асосий ва қўшимча текшириш усуллари, касаллик тарихини тўлдириш, деонтология. Функционал ва махсус синамалар.

2-мавзу. Гингивитлар. Этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, клиникаси, қиёсий ташхиси, профилактикаси. Касаллик этиологияси (катарал, ярали, гипертрофик, атрофик ва десквамативгингивит). Патогенези (катарал, ярали, гипертрофик, атрофик ва десквамативгингивит). Патологик анатомияси (катарал, ярали, гипертрофик, атрофик ва десквамативгингивит). Пародонтал чўнтакнинг самарали микроэкологияси. Клиника (катарал, ярали, гипертрофик, атрофик ва десквамативгингивит). Қиёсий ташхиси (катарал, ярали, гипертрофик, атрофик ва десквамативгингивит). Профилактикаси.

3-мавзу. Пародонтит. Этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, клиникаси, қиёсий ташхиси. Пародонтоз. Этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, клиникаси, қиёсий ташхиси. Тез кечувчи пародонтит. Эндопародонтал шикастланишлар. Этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, клиникаси, қиёсий ташхиси,

профилактикаси. Пародонтит. Турлари ва оғирлик даражаси. Кечишига кўра этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, клиникаси, қиёсий ташхиси. Пародонтоз. Этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, клиникаси, қиёсий ташхиси. Тез кечувчи пародонтит. Эндопародонтал шикастланишлар. Этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, клиникаси, қиёсий ташхиси, профилактикаси.

4-мавзу. Пародонт касалликларини маҳаллий ва умумий даволаш усуллари, профилактикаси, пародонтологик ёрдамни ташкил этиш. Диспансеризация. Пародонт тўқимасини соғломлаштириш стратегияси. Этиологик, патогенетик ва симптоматик даволашда ўзига хос ёндашув. Бирламчи, иккиламчи ва учламчи профилактика. Пародонтологик касалликларининг диспансер назорати. Умумий даволаш режасини тузиш. Этиологик, патогенетик ва симптоматик даволашда микробларга қарши, пародонт тўқимаси коллагеназа ингибиторлари, ностероид ялиғланишга қарши ва яллиғланишга қарши воситаларни тўғри ва йўналтирилган ҳолда қўллаш. Хавфли гуруҳга кирувчи беморларда профилактика.

5-мавзу. Пародонтнинг идиопатик касалликлари, ўсмасимон касалликлар. Этиологияси, патогенези, патологик анатомияси, клиникаси, қиёсий ташхиси. Даволашда стоматологни ўрни. Пародонтнинг идиопатик касалликлар этиологияси ва патогенези. Пародонтнинг ўсмасимон касалликлари этиологияси ва патогенези. Пародонт идиопатик ва ўсмасимон касалликларини даволашни башоратлаш. Даволаш режасини тузиш.

Хирургик пародонтология бўйича

1-мавзу. Пародонтал хирургияга кириш. Пародонт касалликларини хирургик даволаш усулларига кўрсатма ва қарши кўрсатмалар. Пародонт касалликларини патоморфологияси. Остеопластик материалларни қўллаб репаратив регенерацияни оптималлаштириш. Беморларни текшириш ва жарроҳлик ҳаракатига тайёрлаш. Оғиз бўшлиғини протезлашга хирургик тайёрлаш (вестибулопластика, френулотомия, френулоэктомия ва экзостозларни бартараф этиш).
Пародонт касалликларини хирургик даволаш усуллари. Хирургик даволашга кўрсатма ва қарши кўрсатмалар. Пародонтал хирургияда йўналтирилган тўқима регенерация усуллари. Пародонтал хирургияда қўлланиладиган остеопластик материаллар ва мембраналар. Оғиз бўшлиғини протезлашга хирургик тайёрлаш. Пародонтал боғламлар.

<u>9 семестр</u>

Болалар пародонтологияси бўйича

1-мавзу. Болаларда кечадиган пародонт касалликлари этиологияси, патогенези, таснифи. Болалар ёшида кечадиган милк яллиғланишларининг (гингивит) ўзига хос хусусиятлари.

2-мавзу. Болалар пародонтитнинг ўзига хос клиник кечиши. Клиникаси , ташхиси, қиёсий ташхиси. Болалар пубертат ёшида кечадиган пародонтитларнинг ўзига хос хусусиятлари.

3-мавзу. Болаларда умумий соматик касалликларда пародонтдаги ўзгаришлар. Болалар ёшида кечадиган пародонт касалликларинин даволашнинг ўзига хос хусусиятлари. Болалар қандли диабет касалликларида пародонтдаги ўзгаришлар.

Ортопедик пародонтология бўйича

1-мавзу. Пародонт тўқимасининг касалликлари. Даволаш ва профилактикаси. Пародонт тўқимаси травматик зўриқиши. Беморларни текшириш усуллари. Пародонтит касалликларини тиш қатори нуқсонларида кечиши. Пародонтитни комплекс даволашда ортопедик (олиб қўйилувчи ва доимий тахтакачларни) усулларни қўллаш.

3.2. Модулдаги амалий машғулотлар мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

3.2.1. Амалий машғулотларнинг мавзулар рўйхати:

<u>8-семестр</u>

Терапевтик пародонтология бўлими бўйича

1-мавзу: Тиш карашлари. Тиш карашларини тозалаш усуллари, асбоб-ускуналар.

2-мавзу: Пародонт тўқимасини патологияси бор беморларни текшириш усуллари (асосий ва қўшимча).

3-мавзу: Пародонт тўқимасининг тузилиши, функцияси. Пародонт касалликларининг таснифи.

4-мавзу: Гингивитлар. Катарал гингивит. Клиникаси, қиёсий ташхиси, даволаш, профилактика. Ярали гингивит. Клиникаси, қиёсий ташхиси, даволаш, профилактикаси. Касаллик тарихини ёзиш.

5-мавзу: Гипертрофик гингивит. Клиникаси, қиёсий ташхиси, даволаш, профилактикаси. Атрофик ва десквамператив гингивитларни клиникаси, қиёсий ташхиси, даволаш, профилактикаси. Касаллик тарихини ёзиш.

6-мавзу: Пародонтит. Енгил ва ўрта ва оғир шакллари. Клиникаси, қиёсий ташхиси. Касаллик тарихини ёзиш.

7-мавзу: Пародонтоз. Клиникаси, қиёсий ташхиси. Касаллик тарихини ёзиш.

8-мавзу: Пародонт касалликларини маҳаллий даволаш усуллари. Физиотерапевтик даволаш усуллари. Профилактика. Рецептура.

9-мавзу: Пародонт касалликларини умумий даволаш. Рецептура. Пародонт касалликларини профилактикаси. Диспансеризация.

10-мавзу: Пародонтнинг идиопатик касалликлари. Клиникаси, қиёсий ташхиси, даволаш. Даволашда стоматолог ўрни.

11-мавзу: Пародонтологиянинг долзарб муаммолари. Пародонт касалликлари бўйича учун касаллик тарихини ҳимоя қилиш.

12-мавзу: Пародонт касалликлари клиника ва даволаш асосларида кейс таълим технологияси.

Хирургик пародонтология бўйича

1-мавзу: Пародонт касалликларини диагностик текширувларга асосланиб, хирургик даволашга тайёрлаш. Очиқ кюретаж ва Видман-Нейман усуллари.

2-мавзу: Пародонт касалликлари бор беморларда хирургик давода остеопластик материалларни ишлатишга кўрсатмалар. Тўқима регенерацияси тамойиллари.

3-мавзу: Пародонт касалликлари бор беморларда хирургик операцияда юмшоқ тўқима пластикаси ва трансплантацияси.

4-мавзу: Пародонт касалликлари бор беморларда хирургик операцияда юмшоқ тўқима пластикаси ва трансплантацияси.

5-мавзу: Пародонтал хирургик операция ўтказилгандан кейинги беморларни парваришлаш. Операциядан кейинги эрта ва кечки асоратлар.

6-мавзу: Оғиз бўшлиғини протезлашга хирургик тайёрлаш (вестибулопластика, тил ва лаб юганчалари френулотомия ва френулоэктомияси, экзостозларни бартараф этиш операцияси).

<u>9 семестр</u>

Болалар пародонтологияси бўлими бўйича

1-мавзу: Болаларда пародонт тузилишининг анатомик ва физиологик хусусиятлари. Болаларда пародонт касалликлари таснифи. Болалар пародонт касалликларининг этиологияси ва патогенези

2-мавзу: Пародонт касалликлари клиник текшириш усуллари (субъектив, объектив текшириш усуллари, ПМА, КПИ, ПИ кўрсаткичлари).

3-мавзу: Пародонт касалликларининг функционал текшириш усуллари. (Кулаженко, реопародонтография)

4-мавзу: Болаларда ўткир ва сурункали, атрофик гингивит. Болаларда катарал ва гипертрофик гингивит. Болаларда гингивитларини даволаш.

5-мавзу: Болалар пародонтитнинг ўзига хос клинин кечиши. Клиникаси, ташхиси, рентген тасвири.

6-мавзу: Болаларда пубертат олди ва пубертат ёшида содир бўладиган пародонт касалликлари, уларнинг сабаблари, ўзига хос клиник кечиши.

7-мавзу: Болаларда умумий соматик касалликларда (эндокрин система, ЮҚТС, асаб системаси, ҳазм системаси) пародонтдаги ўзгаришлар. Болаларда умумий соматик касалликларда пародонт кассаликларни даволаш.

8-мавзу: Болаларда пародонтнинг идиопатик касалликлари (Папиён-Лефевр синдромида, Х-гистиоцитоз).

9-мавзу: Пародонтал синдромлар (Хенд-Шюллер-Крисчен, Ослер, Иценко-Кушинг синдромлари). Идиопатик касалликларини даволаш. Идиопатик касалликларини даволаш.

10-мавзу: Қон касалликларида пародонтдаги ўзгаришлар (нейтропения, анталазия, гипоиммуноглобулинемия). Болалар қандли диабет касалликларида пародонтдаги ўзгаришлар.

Ортопедик пародонтология бўйича

1-мавзу. Пародонт тўқимасининг касалликлари, асосий симптомлари. Текшириш усуллари. Одонтопарадонтограмма, унинг таҳлили.

2-мавзу: Парадонт тўқимасининг травматик зўриқиши. Окклюзиограмма. Тишни танлаб чархлаш, диагностик моделларни ясаш.

3-мавзу: Ўчоқли пародонтит. Стабилизация тури. Тахтакачларни конструкциясини ишлаб чиқиб асослаш.

4-мавзу: Тарқоқ парадонтит. Клиникаси, даволаш мезони. Рентгенограмма ва одонтопарадонтограммани таҳлил қилиш.

5-мавзу: Тарқоқ парадонтитни даволашда ишлатадиган аппаратлар тури.

6-мавзу: Врач ортопед томонидан йўл қўйиладиган деонтологик, технологик хато асоратлар. Асоратларни олдини олиш чоралари.

3.2.2.Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилади.

Амалий машғулот давомида аниқ бир мавзуларни назарий жиҳатдан чуқур ўрганиш, услубий жиҳатдан долзарб бўлган мавзуларни чуқур таҳлил қилиш, алоҳида муоммолар бўйича илмий жиҳатдан ишлаб чиқиш мақсадида савол-жавоб, суҳбат, доклад ва рефератларни муҳокама қилиш, ёзма назорат ишларини олиш, вазиятли масалаларни муҳокама қилиш ва тест саволларига жавоб бериш орқали эгалланилади. Шу билан бирга машғулот давомида интерфаол усуллардан ва компьютер, инновацион технологиялардан фойдаланган ҳолда назарий билимларни мустаҳкамлаш лозим.

Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- Амалий машғулотларни мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
- Талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
- Талабани назарий-методик жиҳатдан тайёрлаш.

3.2.3.Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар

Модул давомида эгалланадиган амалий кўникмалар рўйхати:

Пародонтология модули бўйича клиник амалиётни ўтиш даврида талабалар қуйидаги амалий кўникмаларни ўзлаштиришлари кўзда тутилган:

<u>8-семестр</u>

Терапевтик пародонтология бўлими бўйича

1. Милк усти ва ости тиш тошларини механиқ усул ёрдамида тозалаш;
2. Юмшоқ тиш карашини тозалаш;

3. Милк усти ва ости тиш тошларини физик усулида тозалаш;
4. Пародонт чўнтак чуқурлигини аниқлаш;
5. Даволовчи боғлам қўйиш;
6. Милк қирғоғидан некротик карашни олиб ташлаш;
7. Милк қирғоғини ишлов беришдан олдин оғриқсизлантириш;
8. Гипертрофик милк қирғоғини диатермокоагуляциялаш;
9. Кюретаж ўтказиш (3 та дан ортиқ бўлмаган тишлар соҳасида);
10. Тиш қаторини мустаҳкамлаш (вақтинчалик шиналаш). Тишларни контакт юзасини композит пломба ашёси билан ёпиштириш;
11. Милкни уқалаш;
12. Пародонтитлар учун субмукоз инъекция ўтказиш;
13. Антибиотикни кўтара олиш (сезгирлик) ни аниқлаш учун тери ичи синамаси ўтказиш.

Пародонтал хирургия бўлими бўйича

1. Тиш милк чўнтаги чуқурлигини аниқлаш;
2. Тишлар қимирлаш даражасини аниқлаш;
3. Оғиз бўшлиғи даҳлиз қисмини чуқурлигини аниқлаш;
4. Юганчаларни калталигини аниқлаш.

Болалар пародонтологияси бўлими бўйича

1. Механик равишда милк усти ва милк ости тиш тошларини олиб ташлаш;
2. Юмшоқ тиш карашини олиш;
3. Ултратовуш ёрдамида тиш тошларини олиб ташлаш;
4. Пародонтал чўнтаклар чуқурлигини махсус зондлар орқали ўлчаш;
5. Милкка даволовчи боғлам қўйиш;
6. Тишлар қимирлаш даражаларини аниқлаш;
7. Патологик чўнтакларга тиббий ишлов бериш, уларга малҳам дорилар киритиш;
8. Формалин синамасини ўтказиш;

Ортопедик пародонтология бўлими бўйича

1. Бемор оғзидан анатомик, икки қаватли, ёрдамчи қолипларни олиш;
2. Борларни фарқлаш ва турли дастакларга фиксация килиш;
3. Тишларни танлаб чархлаш;
4. Окклюзиография ўтказиш;
5. Тахтакач каппани пародонт касаллигида қўллаш.

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйхати:

УК 1[1]. Абстракт фикр юритиш, ходисаларни таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;

УК 2. Дунёқарашни шакллантириш учун фалсафий билимларнинг асосларидан фойдаланиш қобилияти;

[1] УК- умумий компетенция

УК 3. Ностандарт вазиятларда ҳаракат қилиш қобилияти, қабул қилинган қарорлар учун ижтимоий ва аҳлоқий жавобгарликни олишга тайёрлик;
УК 4. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайёрлик;
УКК 1[2]. Касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини даволаш ва профилактика стандартлари талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга тайёргарлик.
УКК 1. Стоматологик қурилма билан ишлаш (ёқиш, наконечник махкамлаш, наконечникка турли хилдаги ротацион қурилмаларни махкамлаш)
УКК 2. Стоматологик муолажалар учун асбоб ускуналар танлаш.
УКК 8. Блек бўйича кариоз бўшлиқларинин чархлаш, даволовчи, ажратувчи тагликлар ва цементдан доимий пломбалар қўйиш.
УКК 16. Доимий пломбаларга бирламчи пардоз бериш.
УКК 18. Кариоз бўшлиқни композицион пломба ашёси билан пломбалаш.
УКК 19. Тишларни реставрация килишнинг асосий босқичларини бажариш.
УКК 21.Стоматологик ҳужжатларни тўлдирилиш қоидаси.
УКК 22. Оғиз бўшлиғини кўздан кечириш.
УКК 25.Перкуссия ўтказиш.
УКК 26.Оғиз бўшлиғи тўқималарини пальпациялаш.
УКК 27.Зондлашни ўтказиш.
УКК 29. Коффердам қўйиш.
УКК 31. Термодиагностика ўтказиш.
УКК 66. Электроодонтодиагностикани (эод) ўтказиш
УКК 81. Милк усти ва ости тиш тошларини механик усул ёрдамида тозалаш.
УКК 82.Тиш тошларини физик усулда ультратовуш аппарати ёрдамида тозалаш.
УКК 83. Пародонт чўнтак чуқурлигини аниқлаш.
УКК 84. Юмшоқ тиш карашини тозалаш.
УКК 85. Милк қирғоғидан некротик карашни олиб ташлаш.
УКК 86. Милк қирғоғини ишлов беришдан олдин маҳаллий оғриқсизлантириш.
УКК 87. Гипертрофик милк қирғоғини диатермокоагуляциялаш.
УКК 88. Милкни уқалаш.
УКК 89. Пародонтитлар учун субмукоз инъекция.
УКК 90. Инъекцион дори воситасини кўтара олиш (сезгирлик) ни аниқлаш учун ўтказиладиган тери ичи синамаси.
УКК 91. Оғиз бўшлиғи шиллиқ қаватига маҳаллий аппликацион ишлов бериш.

[2] УКК – умумий касбий компетенция

Модул давомида клиник ўқув амалиётини ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Талабаларнинг Пародонтология модули бўйича клиник ўқув амалиёти таълим жараёнининг 50% ташкил қилади ва поликлиниканинг катталар ва болалар терапевтик, хирургик, ортопедик стоматология бўлимларида ўтказилади.

Амалий машғулотда амалий кўникмаларга ўргатиш жараёни батафсил режалаштирилади ва бир неча босқични ўз ичига олади:

1. Биринчи босқич – машғулотнинг мақсади ва вазифаларидан келиб чиққан ҳолда ўрганилаётган амалий кўникмани ўрганиш мотивацион асоси аниқланади, унинг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади. Амалий кўникмаларни амалга ошириш учун керакли асбоб анжомлар ишлаш механизми, ишлатиш қоидалари билан талабалар таништирилади.

Биринчи босқични амалга ошириш учун кафедрада барча асбоб анжомлар мавжуд ва ишчи ҳолатда бўлиши лозим.

2. Иккинчи босқич – амалий кўникмани намойиш қилиб бериш ва кўп марта машқ қилиш. Бу босқични амалга ошириш учун амалий кўникмаларни кадамма-кадам алгоритми педагог томонидан ва видеофильмлар орқали намойиш этилади, алгоритм асосида босқичма-босқич тўғри бажаришга алоҳида эътибор қаратилади. Талаба амалий кўникмани мустақил, бироқ педагог назорати остида муляжлар, тренажёрлар, фантомлар ва манекенларда, талабалар ўзаро бир-бирида кўп марта машқ қилиб ўрганадилар. Бошида барча босқичларини алоҳида, сўнг умумлаштирган ҳолда тўлиқ ва тўғри бажара олгандан сўнг беморда қўллашга рухсат берилади (имитацион тренинг).

Иккинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган амалий кўникмалар қадамма қадам алгоритми ва видеофильми, ўқув-услубий қўлланмаси, бажариш схемаси ёки техникаси ва ҳ.к., баҳолаш мезонлари ишлаб чиқилган бўлиши лозим. Муляжлар, тренажёрлар, фантомлар ва манекенлар, имитаторлар, асбоб анжомлар бўлиши лозим ва керакли шарт шароитлар (максимал даражада иш шароитига яқин моделлаштирилган) яратилиши лозим. Бу босқичда педагог назорат қилади ва керак бўлганда талабалар ишидаги хатоликларни тўғирлайди. Бу жараёнда талаба ҳаракатлари видеотасвирга олиниб ўзига намойиш этилиши, танқидий муҳокама қилиниши мумкин. Талаба, унинг хатоси нимада эканлигини, ўқитувчига ва бошқа талабаларга тушунтириб беради ва сўнгра муолажани такрорлайди. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани

тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда иштирок этадилар. Амалий кўникма автоматизм дарасигача етказилиши мақсадга мувофиқ.

3. Учинчи босқич - ўрганилган билим ва амалий кўникмани бемор (фантом, волонтер) да қўллаш. Бу босқичда талаба ўзлаштирилган билим ва амалий кўникмани турли ҳил клиник ҳолатларда (шу жумладан шошилинч ҳолатларда) қўллашга, олинган натижаларни таҳлил қилишга ва шу маълумотлар асосида ҳаракат тактикасини белгилашга педагог назоратида ўргатилади.

Учинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган ўқув, услубий қўлланмалар, фотосуратлар, вазиятли масалалар ва тестлар тўплами, кейслар, клиник протоколлар, диагностика ва даволаш стандартлари, ўргатувчи касаллик тарихлари ва амбулатор карталар ва х.қ. ишлатилиши лозим. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар нафақат эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда, балки командада ишлашда иштирок этадилар.

4. Тўртинчи босқич – ҳулоса. Бу босқичда педагог талаба томонидан олинган билим ва эгаллаган кўникмани беморлар (фантом, волонтер)да, турли ҳил вазиятларда, фаолият жараёнида тўғри ва тўлиқ қўллай олишига ишонч ҳосил қилиши керак ва шунда амалий кўникма ўзлаштирилди деб ҳисобланади.

Машғулот сўнггида ўқитувчи ҳар бир талабанинг амалий кўникмани ўзлаштирганлигини тасдиқлайди. Талаба амалий кўникмани ўзлаштира олмаган вазиятларда, машғулотдан ташқари вақтда мустақил ўзлаштириш тавсия этилади ва педагогга қайта топширади. Талаба барча амалий кўникмаларни ўзлаштирган ҳолда модулни ўзлаштирган ҳисобланади.

Тўртинчи босқични амалга ошириш учун талаба бемор билан мустақил ишлаши педагог томонидан назорат қилинади, тиббий ҳужжатларни, касаллик тарихини ёзиб ҳимоя қилганда баҳоланади. Пародонт касалликларининг ***барча клиник турларида касаллик тарихини ёзиш ва ҳимоя қилиш.***

Амалий кўникмаларни шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажарилади ва кундалик (амалий кўникма)дафтарларида акс этади. Амалий кўникмалар ассистент-талаба, талаба-фантом, талаба-волонтер, талаба-бемор услубида автоматизм даражасига етказиш лозим.

4. Мустақил таълим ва мустақил ишлар ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар

4.1.Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйхати:

8 семестр

Терапевтик пародонтология бўйича

1. Пародонт касаллиги билан касалланган беморни қўшимча текшириш усули.
2. Пародонт тўқимаси патологиясида қўлланилувчи функционал текшириш усуллари.
3. Ҳомиладорлар гингивити. Кечиши, даволаш.
4. Ювенил гингивит. Кечиши, даволаш.
5. Эндокрин касалликларида пародонтдаги ўзгаришлари. Клиникаси, қиёсий ташхиси, даволаш, профилактика.
6. Пародонт касалликларининг агрессив шакллари. Клиникаси, қиёсий ташхиси, даволаш, профилактика.
7. Қон касалликларида пародонт ўзгаришлари. Клиникаси, қиёсий ташхиси, даволаш, профилактика.
8. ОИТС да пародонтдаги ўзгаришлар. Клиникаси, қиёсий ташхиси, даволаш, профилактика.
9. Милк рецессияси. Клиникаси, қиёсий ташхиси, даволаш, профилактика.
10. Галитоз. Клиникаси, даволаш ва профилактика тадбирлари.
11. Идиопатик касалликлар – Папийон-Лефевра, Хенд-Крисчен-Шюллер, Литерер-Сиве синдромлари.
12. Пародонт касалликлари яллиғланишини даволашда қўлланувчи фито препаратлар.
13. Пародонтолиз келиб чиқиши. Клиникаси. Пародонтомалар.
14. Пародонт касалликларини даволашда қўлланилувчи замонавий усуллар.
15. Пародонт касалликларини ортопедик даволаш усуллари.
16. Пародонт касалликларини жарроҳлик даволаш усуллари.
17. Пародонт касалликларини даволашда қўлланиладиган физиотерапевтик усуллар.

Пародонтал хирургия бўйича

1. Пародонт касалликлари классификацияси.
2. Пародонт касалликларини хирургик даволашга кўрсатма ва қарши кўрсатмалар.
3. Пародонтал хирургияда лахтакли операциялар (Видман Нейман усули)
4. Пародонтал хирургияда лахтакли операциялар (милк ретракцияларини бартараф этиш).
5. Пародонтал хирургияда лахтакли операциялар (эркин юмшоқ тўқима лахтакларини кўчириб ўтказиш).
6. Оғиз бўшлиғини протезлашга тайёрлаш (вестибулопластика)
7. Оғиз бўшлиғини протезлашга тайёрлаш (тил ва лаб юганчалари калталигини бартараф этиш)

8. Оғиз бўшлиғини протезлашга тайёрлаш (ликилловчи милк, экзостозларни бартараф этиш).

9. Пародонтал хирургияда юмшоқ тўқималар трансплантацияси ва пластикаси.

10. Пародонтал хирургияда юмшоқ тўқималар пластикаси.

11. Пародонтал хирургияда қаттиқ тўқималар трансплантацияси.

12. Пародонтал хирургияда қаттиқ тўқималар пластикаси.

13. Пародонтал хирургияда ишлатиладиган остеопластик материаллар хусусиятлари.

14. Пародонтал хирургияда ишлатиладиган трансплантацион материаллар хусусиятлари.

15. Пародонтал хирургияда тўқималар йуналтирувчи регенерацияси.

16. Пародонтал хирургия операцияси ўтказилган беморларни парваришлаш хусусиятлари

17. Пародонтал хирургия операциясидан кейинги физиотерапевтик муолажалар.

18. Пародонтал хирургиядан кейинги эрта асоратларни ташхислаш.

19. Пародонтал хирургиядан кейинги кечки асоратларни ташхислаш.

20. Пародонтал хирургиядан кейинги эрта ва кечки асоратларни даволаш ва профилактикаси.

<u>9 семестр</u>

Болалар пародонтологияси бўйича

1. Болаларда пародонт суяк тўқимасининг тузилиши. Болаларда пародонт суяк тўқимасининг рентген тасвири.

2. Болаларда пародонт касалликлар таснифини клиникада қўллаш.

3. Тиш усти юмшоқ карашлари ва уларнинг пародонт касаллигини юзага келишидаги ўрни. Тиш тошларининг пародонт яллиғланишидаги иштироки.

4. Болаларда ўткир катарал гингивит касалликнинг субъектив белгиларини аниқлаш. Ярали гингивит.

5. Болаларда пародонтитнинг бошланғич босқичи.

6. Болалар пубертат ёшида содир бўладиган пародонт касалликлари.

7. Гипоиммуноглобулинемияда пародонт тўқимасидаги ялпи яллиғланиш.

8. Болаларда пародонтоз.

9. Пародонтал кўрсаткичларни аниқлаш.

10. Болалар пародонт касалликларини маҳаллий даволашда ишлатиладиган препаратлар. Пародонт касалликларини комплекс даволашда физиотерапия.

11. Пародонт касалликларини комплекс даволашда физиотерапия. Пародонт касалликларида беморларга дори-дармон рецептларини ёзиш ва маслаҳат муолажаларини тавсия қилиш.

Ортопедик пародонтология бўйича

1. Тиш протезларидан фойданаланадиган беморларда оғиз бўшлиғи гигиенаси.
2. Пародонт касаллигининг келиб чиқиш сабаблари ва ривожланиш механизми.
3. Пародонт касалликлари таснифи. Беморларни текшириш усуллари.
4. Ўчоқли ва тарқоқ пародонтитнинг сабаблари. Окклюзиогрфия усули.
5. Оғиз бўшлиғи гигиенасини ўрганиш ва уни беморларга ўргатиш.
6. Тахтакач протезларнинг тури.
7. Пародонтитда тиш қаторини стабилизация турлари.
8. Тишларни танлаб чархлаш усули.

4.2.Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:

Пародонтология модул бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Талаба мустақил ишини ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади:

- аудитория машғулотларидан ташқари тренажер, муляж ва симуляцион залларида/марказларида тасдиқланган амалий кўникмаларни педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш дафтарларида акс эттириш.

-тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган амалий кўникмаларни навбатчи шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва навбатчилик дафтарларида акс эттириш;

-бирламчи бўғин тиббий муассасаларида аҳолини профилактик кўрик, беморларни диспансерлаш, патронажларда қатнашиш;

- беморлар курациясида даволовчи ёки навбатчи шифокор билан назорат қилишда иштирок этиш;

- айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;

- берилган мавзулар бўйича ахборот (реферат, презентация) тайёрлаш;

- назарий билимларни амалиётда қўллаш;

- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;

- илмий мақола, анжуманга маъруза тезисларини тайёрлаш;

Шунингдек, талабанинг мустақил иши бўлиб:

- аҳоли орасида санитар оқартув ишларни суҳбат ва маърузаларни ўтказиш;

- модулни фаол ўзлаштиришда талабаларни олимпиада, танловлар, кўргазма, анжуманлар ва бошқа тадбирларда иштирок этиши ҳисобланади;

- автоматлаштирилган ўргатувчи ва назорат қилувчи тизимлар билан ишлаш;
- лойиҳалаштриш дастурлари, органайзерлардан мустақил иш жараёнида кенг қўллаш ва ҳ.к.
- презентация ва видеороликлар тайёрлаш ҳамда мустақил иш жараёнида кенг қўллаш ва ҳ.к.
- вазиятли ва клиник муаммолларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;
- кейс (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш.

4.3.Мустақил таълим ва мустақил ишлар ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Мустақил ишни бажариш учун талабага ахборот манбаси сифатида дарслик ва ўқув қўлланмалар, методик қўлланма ва кўрсатмалар, маълумотлар тўплами ва банки, илмий ва оммавий даврий нашрлар, Интернет тармоғидаги тегишли маълумотлар, берилган мавзу бўйича аввал бажарилган ишлар банки ва бошқалар хизмат қилади.

Талаба мустақил ишининг вазифалари қуйидагилардан иборат:
-янги билимларни мустақил тарзда пухта ўзлаштириш кўникмаларига эга бўлиш;
-керакли маълумотларни излаб топишнинг қулай усуллари ва воситаларини аниқлаш;
-ахборот манбаларини ва манзилларидан самарали фойдаланиш;
-анъанавий ўқув ва илмий адабиётлар ва маълумотлар банки билан ишлаш;
-интернет тармоғидан мақсадли фойдаланиш;
-берилган топшириқнинг рационал ечимини белгилаш;
-маълумотлар базасини таҳлил этиш;
-иш натижаларини экспертизага тайёрлаш ва эксперт хулосаси асосида қайта ишлаш;
-топшириқларни бажаришда тизимли ва ижодий ёндашиш;
-муаммоларни мустақил ҳал қилиш кўникмаларига эга бўлиш;
-ишлаб чиқилган ечим, лойиҳа ёки ғояни асослаш ва мутахассислар жамоасида ҳимоя қилиш.

Курс иши (лойиҳаси) кўрсатма ва тавсиялар

Модул бўйича курс иши намунавий ўқув режасида кўзда тутилмаган.

Модул бўйича талабалар билимини назорат қилиш турлари ва баҳолаш мезонлари

Пародонтология модули бўйича талабалар билимини назорат қилиш

турлари ва баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот модул бўйича биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади.

Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий баҳолаш (ЖБ);
- оралиқ баҳолаш (ОБ);
- якуний баҳолаш (ЯБ).

Модулга ажратилган 10,5 кредитни талаба ЖН давомида йиғади.

№	Баҳолаш тури	Кредит сони
1.	Жорий назорат	10,5
2.	Оралиқ назорат	0
3.	Якуний назорат	0
	ЖАМИ	10,5

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

ЖНда талабанинг модул мавзулари бўйича билим, амалий кўникма ва компетенцияларни эгаллаш даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Пародонтология модули бўйича ЖН оғзаки, ўргатувчи-назорат тестлари, тарқатма материаллари билан ишлаш, вазиятли масалалар, муляж ва фантом (волонтер, бемор)ларда ишлаш маълумотларини ўрганиш, уйга берилган вазифаларни текшириш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив усулларида иштирокининг фаоллик даражаси, шунингдек, амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштириш даражаси, компетенцияларни эгаллаш (яъни назарий, аналитик ва амалий ёндошувлар) ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Жорий назоратда талабалар билими таълим моделига асосланган холда қуйидаги босқичларда амалга оширилади: назарий ва амалий қисм (50:50).

Жорий назорат учун 10,5 кредит ажратилади:

Саккизинчи семестр – 5,5 кредит;

Тўққизинчи семестр – 5,0 кредит;

Саккизинчи семестр якунида талабалар тўлиқ ажратилган кредитни йиғишлари шарт ва ОНдан ўтадилар, ўтиш балидан (55) кўп йиққан ҳолда 9 семестрга ўтадилар. Тўққизинчи семестр якунида талабалар тўлиқ ажратилган кредитни йиғишлари шарт ва шундагина якуний назоратга киритиладилар.

Жорий назоратда саралаш (ўтиш) баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун якуний назоратгача бўлган муддат берилади.

Касаллиги сабабли дарсларга қатнашмаган ҳамда белгиланган муддатларда жорий назоратни топшира олмаган талабаларга факултет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида модул бўйича жорий назоратда саралаш балидан кам балл тўплаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факултет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан курсдан курсга қолдирилади.

Модул бўйича талаба рейтинги қуйидагича аниқланади:

Балл	ECTS баҳо	ECTS нинг таърифи		Баҳо	Таъриф и
86-100	A	"аъло" – аъло натижа, минимал ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллай олиши; ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши; модул дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ	5	аъло

			ва чуқур ўзлаштириши; модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллай олиши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
81-85	B	"жуда яхши" – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли	4	яхши

			муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
71-80	C	"яхши" – ўртача натижа, сезиларли ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;		
60-70	D	"қониқарли" – суст натижа, қўпол	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши,	3	Қони қарли

		камчиликлар билан	саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
55-59	E	"ўрта" – минимал натижага тенг	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва ҳатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан		

			стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
31-54	FX	"қониқарсиз" – минимал даражадаги билимларни олиш учун қўшимча мустақил ўзлаштириши зарур	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий мантиқий хатоларга йўл қўйса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.	2	Қониқарсиз
0-30	F	"мутлоқ қониқарсиз" – тўлиқ қайта ўзлаштириши лозим	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва қўпол мантиқий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		

ОРАЛИҚ НАЗОРАТ (ОН)

8 семестрдан кейин оралиқ назорат ўтказилади. ЖБдан тўлиқ кредит олмаган талаба ОНга киритилмайди.

ОН семестр охирида, оғзаки амалий кўникмаларга асосланган ҳолда препарат, муляжлар ва фантомлардан иборат махсус саволномалар асосида амалга оширилади 100 балли тизимда баҳоланади, ўтиш бали 55 балл. ЖБдан тўлиқ кредит олмаган талаба ОБга киритилмайди.

ЯКУНИЙ НАЗОРАТ (ЯН)

ЯН модул якунида ОСКИ ва тест шаклида ўтказилади. Бунда талабаларнинг компетенцияларни, амалий кўникмаларни эгаллаш даражаси ва назарий билимлари текширилади. ЯБда ОСКИ 3 та станциядан иборат бўлиб, 1 та станцияда амалий кўникма, 2 та станцияда назарий савол берилади. ЯНда саралаш балини (55) йиға олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади ва тест назоратига киритилмайди (ЖНда тўлиқ кредитни йиққан бўлса ҳам).

Таъдим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида якуний назоратни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, якуний назорат натижалари бекор қилинади ва якуний назорат қайта ўтказилади.

Модул бўйича жорий ва якуний назоратларнинг ҳар бирига ажратилган баллнинг 55 фоизи саралаш бали этиб белгиланади ва бунда жорий назоратга ажратилган баллнинг 55 ва ундан юқори фоизидаги бални тўплаган талабалар ушбу модул бўйича якуний назоратга киритилади.

Талабанинг семестр давомида модул бўйича тўплаган умумий бали ҳар бир назорат туридан (ЖН, ОН, ЯН) белгиланган қоидаларга мувофиқ тўплаган баллари йиғиндисига тенг. Якуний назорат жорий ва оралиқ назоратдан сўнг семестр охирида ўтказилади.

Жорий назорат ва оралиқ назоратда саралаш баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун якуний назоратгача бўлган муддат берилади.

Касаллиги сабабли дарсларга қатнашмаган ҳамда белгиланган муддатларда жорий, оралиқ ва якуний назоратларни топшира олмаган талабаларга факултет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида модул бўйича жорий, оралиқ ёки якуний назорат турларини ҳар бири бўйича саралаш балидан кам балл тўплаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факултет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан курсдан курсга қолдирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факултет деканига ариза билан мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда факултет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факултет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбаалари

5.1. Асосий адабиётлар:

1. Kamilov Kh.P., Yusupalikhodjaeva S.X., Shukurova U.A. Fakultet terapevtik stomatologiya, Darslik. Toshkent. 2017 й.
2. Камилов Х.П., Юсупалиходжаева С.Х., Зоиров Т.Э. Терапевтик стоматологияда эндодонтия асослари, Ўқув қўлланма. Самарканд. 2013 й.
3. Ризаев Ж.А. Стоматологияда қўлланилувчи дори воситалари, Ўқув қўлланма. Тошкент. 2012 й.
4. Ризаев Ж.А., Юсупалиходжаева С.Х., Хасанова Л.Э., Ханазаров Д.А. Стоматологияда ҳамширалик иши,Ўқув қўлланма.Тошкент. 2018 й.
5. Kamilov H. P. va b. Terapevtik stomatologiya propedevtikasi, Darslik. Toshkent. 2006 y.
6. Дусмухамедов Д.М., Садикова Х.К. ва ҳаммуаллифлар. Пародонтал хирургия, Ўқув услубий қўлланма. Тошкент. 2019 й.
7. Гаффаров С.А., Ризаев Ж.А., Жилонов А.А., Садикова Х.К. Стоматология, Ўқув қўлланма. Тошкент. Lesson press. 2018 й.
8. Халилов И.Х. ва бошқалар. Болалар терапевтик стоматологияси, дарслик. Тошкент. 2006 й.
9. Махсудов С.Н. Болалар терапевтик стоматологияси, Дарслик. Тошкент. 2008 й.
10. Халилов И.Х., Йўлдошхонова А.С. ва бошқалар. Болалар терапевтик стоматологияси ва стоматологик касалликлар профилактикаси, Дарслик. 2011 й.
11. Муртазаев С.С., Махсумова С.С., Абдуазимова Л.А., Ишанова М.К., Махзсумова И.Ш. Болалар оғиз бўшлиғи шиллиқ қавати касалликлари атласи. Тошкент, 2019 й.
12. Ирсалиев Х.И., Нигматов Р.Н., Хабилов Н.Л. Ортопедик стоматология, Дарслик. Тошкент. 2011й.

5.2. Қўшимча адабиётлар:

6. Афанасьев В.В., Барер Г.М., Ибрагимов Т.И. Стоматология. Запись и ведение истории болезни, Практическое руковоство. Москва. 2006 г.
7. Бажанов Н.Н. Стоматология,Учебник для вузов. Москва. 2002 г.
8. Барер Г.М. Терапевтическая стоматология. Часть 2. Болезни пародонта, Учебник для Вузов. Москва. 2008 г.

9.Барер Г.М., Зорян Е.В., Агапов В.С., Афанасьев В.В. и др. Рациональная фармакотерапия в стоматологии: Руководство для практикующих врачей. Москва. 2006г.
10. Боровский Е.В. Терапевтическая стоматология, Учебник. Москва. 2004 г.
11. Боровский Е.В., Иванов В.С., Максимовский Ю.М., Максимовская Л.Н. Терапевтическая стоматология, Учебник. Москва. 2002 г.
12. Боровский Е.В., Леоньтев В.К. Биология полости рта, Монография. Москва. 2001 г.
13. Данилевский Н.Ф., Борисенко А.В. Заболевания пародонта. Киев: “Здоровье”, - 2000г.
14. Дмитриева Л.А., Максимовский Ю.М. Терапевтическая стоматология: национальное руководство. Москва. 2009 г.
15. Камилов Х.П., Хасанова Л.Э. и др. «Современные методы диагностики болезней пародонта». Ташкент. 2004 г.
16. Камилов Х.П., Мамедова Ф.М. "Даволаш стоматологиядан" рецептура справочниги. Тошкент. 1995 й.
17. Кузьмина Э.М. Профилактика стоматологических заболеваний, Учебное пособие. Москва. 2001 г.
18. Луцкая И. К. Руководство по стоматологии. Изд. 2 е дополнен. и переработанное. Ростов на Дону. 2002 г.
19. Муравянникова Ж.Г. Основы стоматологической физиотерапии. Серия «Медицина для вас». Ростов на Дону. 2002 г.
20. Николаев А.И., Цепов Л.М. Практическая терапевтическая стоматология. Москва. 2004г.
21. Орехова Л.Ю. Заболевание пародонта. Москва. 2004 г.
22. Перова М.Д. Ткани пародонта: норма, патология, пути восстановления. Москва. 2005 г.
24. Цепов Л.М., Николаев А.И., Михеева Е.А. Диагностика, лечение и профилактика заболеваний пародонта /- 3-е изд., испр. и доп. Москва. 2008 г.
25. Ханс-Петер-Мюллер. Пародонтология. Пер. с нем. Львов: “ГалДент”, 2004г.
26. Edwina Kidd, Ole Fejerskov. Essentiais of dental caries Fourth edition. Oxford University press. 2016y.
27. Theodore M. Roberson, Harald O. Heymann, Edward J. Swift, Jr. Sturdevant’s Art & Science of Operative Dentistry. USA. 2015y.
28. Contemporary Esthetic Dentistry, 1st ed. ed. George A. Freedman St. Louis, Copyright 2012y by Mosby, Inc., an imprint of Elsevier Inc.
29. Kenneth M. Hargreaves, Stephen Cohen. Cohen’s Pathways of the pulp. Tenth Edition. 2011y.

30. Rudolf Beer. Pocket Atlas of Endodontics. Stuttgart. 2006 y.
31. David A. Mitchell, Anastasios N. Kanatas. An Introduction to Oral and Maxillofacial surgery. Press Taylor &Francis group. 2015 y.
32. Neelima Anil Malik. Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery. India. JPBMP Printed at Ajanta. 2008 y.
33. Робустова Т.Г. Хирургическая стоматология. – Москва. «Медицина». 2003 г.
34. Леонтьев В.К., Кисельникова Л.П. Детская терапевтическая стоматология, Учебник. Москва, 2017
35. George A. Zarb. Prosthodontic Treatment for Edentulous Patients. Textbook. London. Mosby. 2013 y.
36. Herbert Shillingburg. Fundamentals of Fixed Prostodontics. Textbook. - USA, Quintessence Publishing Co. 2012 y.
37. Жулев Е.Н. Частичные съемные протезы (Теория, клиника и лабораторная техника). Учебное пособие. Москва. 2011 г.
38. Mc Cracken's . Removable Partial Prosthodontics. Textbook. 12 edition. Canada, ELSEVIER. 2010 y.
39. Аболмасов Н.Г. Аболмасов Н.Н. Бычков В.А. Шамшурина В.Р. Замещение дефектов зубов и зубных рядов несъёмными протезами. Учебник. Смоленск. 2003 г.
40. Жулев Е.Н. Несъемные протезы (Теория, клиника и лабораторная техника). Учебное пособие. Нижний Новгород. 2000 г.
41. Семенюк В.М., Вагнер В.Д., Онгоев П.А. Стоматология ортопедическая в вопросах и ответах. Учебное пособие. -Москва. 2000 г.

5.3. Интернет сайтлари:

42. www.stomatology. ru
43. http://www.zub.ru
44. http://www.edentworld.ru
45. www. medlibrary. ru
46. www. medline. ru
47. www. med.ru
48. www. stom.ru
49. www. ziyonet.uz
50. www. medlibrary
51. www. e-stomatology
52. www. pubmed.gov
53. www.cochrane.org
54. http.//home.higwire.org
55. www.scholar.google.com

Пародонтология модулидан силлабус

Модулнинг тўлиқ номи	**Пародонтология**		
Модулнинг коди:	Кредит ҳажми: 10,5 Шундан: ЖБ – 10,5 кредит: 8 семестр – 5,5 кредит, якунида ОБ– 0 кредит (ўтилиши мажбурий) 9 семестр – 5,0 кредит, якунида ЯБ – 0 кредит (ўтилиши мажбурий).	Модул ўтилиш даври: 8, 9-семестр	ECTS value: 10
Таълим йўналиши	5510400 – Стоматология	4-5- босқич бакалаврлари	
Модулнинг давомийлиги	36 ҳафта		
Ўқув соатлари ҳажми:	Жами соат:	378	
	Шунингдек:		
	маъруза	20	
	амалий машғулот	190	
	мустақил таълим	168	
Ўқув модулининг статуси	Клиник модуллар блоки		
ОТМ номи, манзили			
Кафедра номи			
Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот	Лекторлар Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш.	E-mail: E-mail:	
Машғулот вақти ва жойи			
Модулнинг мазмуни	Пародонтология модули асосий пародонтология асослари ва тамойиллари, пародонт касалликларнинг клиникавий текшириш усуллари, уларни ташхислаш, даволаш ва профилактика асосларини ўз ичига қамрайди.		
Пререквизитлар	анатомия, гистология, цитология, эмбриология, физиология, патология, микробиология, вирусология, иммунология, фармакология, клиник фармакология, преклиник реставрацион стоматология, клиник реставрацион стоматология		
Постреквизитлар	Пародонтология модули барча клиник модуллари учун жумладан, олинмайдиган тишлар билан протезлаш, олиндиган тишлар билан протезлаш, стоматологик касалликлар профилактикаси, юз-жағ касалликлари ва жароҳатлари учун назарий замин бўлиб ҳизмат қилади.		
Модулнинг мақсади	Пародонтология модулини ўқитишнинг асосий мақсади талабаларни клиник фикрлаш қобилиятини ўстиришга қаратилган услубларни замонавий педагогик технологиялар орқали пародонтология асослари ва тамойиллари, пародонтологик асбоблар, муолажалар, пародонт		

	касалликларининг келиб чиқиш сабаблари (этиологияси), ривожланиш механизмлари (патогенез), клиникалари, ташхис ва қиёсий ташхислари, даволаш усуллари ҳамда уларни олдини олиш (профилактика) чора-тадбирларини ўргатиш, шу орқали пародонт касалликлари бор беморлар ва болаларда терапевтик, ортопедик, амбулатор хирургик стоматологик ёрдамини кўрсата оладиган умумий амалиёт стоматологини тайёрлаш.
Модулнинг вазифалари	модулнинг бўлимларига тегишли билимлар билан талабаларни босқичма-босқич таништира бориш, ўргата бориш ва кўникмаларни ҳосил қилиш, янги педагогик технологияларни дарс жараёнига тадбиқ этиб, талабани клиник фикрлаш қобилиятини ўстириш ва билимини сақлаш даражасини ошириш; талабанинг клиник фикрлаш қобилиятини ўстиришга қаратилган стандартга мос амалий кўникмаларни ассистент-талаба, талаба-фантом, талаба-бемор услубида автоматизм даражасига етказиш; модул соҳасига тааллуқли пародонт касалликлари ташхиси ва қиёсий ташхиси босқичларини, даволаш ва профилактика усулларининг зарурий жиҳатлари тўғрисида маълумот бериш;соғлом турмуш тарзини тарғибот қилиш.
Модул бўйича талабалар билими, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар	**VIII-семестр якунида** **Талаба тасаввурга эга бўлиши керак:** – амалий тиббиётда ва стоматолог фаолиятида юз–жаг соҳасини ва оғиз бўшлиги органлари ва пародонтологик текширувларнинг профессионал усуллари; – пародонт касалликлари этиологияси, патогенези ва клиникаси; **Талаба билиши шарт:** – пародонт касалликларини даволашга мўлжалланган хонага қўйиладиган талабларни. – пародонт касалликлари бўлган стоматологик беморларда ҳужжатларни тўлдиришни (043-4 шакл, 39-стом). – пародонт касалликлари бўлган стоматологик беморларда асосий текшириш усулларни (сўров, кўрик, зондлаш, перкуссия, палпация, тиш қимирлашини аниқлаш) ўтказишни. – пародонт касалликлари бўлган стоматологик беморларда қўшимча текшириш усулларини (термодиагностика, ЭОД, рентгенодиагностика) ўтказишни. – пародонт касалликлар этиологияси, клиникаси, қиёсий ташхисини. – пародонт касаллик турларининг ўткир ва сурункали шаклларини даволаш ва профилактика асосларини. – пародонт касалликларида даволаш турини танлашни. – милк усти ва ости тиш тошларини механиқ, кимёвий, физик усулда олиш асосларини. – пародонт касаллигини даволашда физиотерапевтик муолажаларни танлашни. – пародонт касалликларида рентген тасвирларни ўқишни. – ўқув, илмий ва маълумот адабиётлари билан мустақил ишлаш, амалий кўникмаларни мустақил бажариш, тест ва вазиятли масалаларни ечишни; – пародонт касалликларида хирургик даволаш усуллари (вестибулопластика, кюретаж, гингивотомия, гингивоэктомия,

	микростеопластика ва ҳ.к.) ни; – френклотомия ва френулоэктомияга кўрсатма ва қарши кўрсатмаларни; – френклотомия ва френулоэктомия усулларини бажаришни; – умумий соматик касалликлари бор беморларда пародонтал хирургияни ўтказиш учун қўшимча текширув усуллари ва пародонтал хирургияни режалаштиришни; – умумий соматик касалликлари бор беморларни пародонтал хирургияга тайёрлаш ва пародонтал хирургия ўтказишни; – пародонтал хирургия вақтида бўлиши мумкин асоратларни; – пародонтал хирургиядан кейин бўлиши мумкин бўлган асоратларни; – пародонтал хирургиядан кейин беморларни парваришлашни. **Талаба бажара олиши лозим:** – тиш-милк чўнтаги чуқурлигини аниқлашни; – тиш карашлари, милк усти ва милк ости тиш тошларини олиб ташлаш, оғиз бўшлиғини тозалашни; – тишларни қимирлаш даражасини аниқлашни; – патологик тиш милк чўнтагига даволовчи ва ажратувчи боғламни қўйишни; – тиш-милк чўнтагига антисептик ва дорили ишлов беришни; – милкни склерозлаш учун дориларни қўллашни; – милк чўнтакларида кюретаж ўтказишни; – пародонтитларда тишларни тахтакачлашни; – пародонтитларда субмукоз инъекция ўтказишни. – оғиз бўшлиғи даҳлиз қисмини чуқурлигини аниқлаш; – юганчаларни калталигини аниқлаш. **Талаба қуйидаги кўникмаларга эга бўлиши лозим:** – тиш-милк чўнтаги чуқурлигини аниқлашни; – тиш карашлари, милк усти ва милк ости тиш тошларини олиб ташлаш, оғиз бўшлиғини тозалашни; – тишларни қимирлаш даражасини аниқлашни; – патологик тиш милк чўнтагига даволовчи ва ажратувчи боғламни қўйишни; – тиш-милк чўнтагига антисептик ва дорили ишлов беришни; – милкни склерозлаш учун дориларни қўллашни; – милк чўнтакларида кюретаж ўтказишни; – пародонтитларда тишларни тахтакачлашни; – пародонтитларда субмукоз инъекция ўтказишни. – оғиз бўшлиғи даҳлиз қисмини чуқурлигини аниқлаш; – юганчаларни калталигини аниқлаш. **IX семестр якунида** **Талаба тасаввурга эга бўлиши керак:** – пародонтологияда қўлланиладиган антисептиклар, дори воситалари; – пародонтологик даволаш босқичлари. **Талаба билиши шарт:** – ўқув, илмий ва маълумот адабиётлари билан мустақил ишлаш, амалий кўникмаларни мустақил бажариш, тест ва вазиятли масалаларни ечишни; – қиёсий ташхисини, уларнинг субъектив, объектив белгиларини, тўғри ташхис қилиб, даволаш режасини тузишни;

	– амалиётда қўлланиладиган фармакологик дори-дармонларни болалар организмига таъсирини; – болаларда пародонт касалликпарида текшириш усулларини ўтказишни; – стоматологик асбоб ускуналар ёрдамида оғиз бўшлиғини текширишни; – пародонтитли беморларга керакли тавсиялар бериш ва дори-дармон рецептларини ёзишни; – атроф муҳит, экологик муаммоларни бола организмига умумий ва маҳаллий таъсирини; – тишларни танлаб чархлашни; – ортопедик стоматология амалиётида қўлланидиган функционал текшириш усулларини (гнатодинамометрия, термометрия, окклюзиограмма, чайнаш синамаларни); – бемор оғзидан анатомик, функционал, икки қаватли, ёрдамчи қолиплар олишни; – тишларни қимирлаш даражасини аниқлашни; – пародонт касалликларида R- тасвирларини ўқий билишни; – пародонт ва идиопатик касалликларида ташхислаш ва даволаш учун малакали мутахассисга юборишни; – пародонт касалликлари индексларини аниқлашни; – ренгенограммада суякни атрофия даражасини аниқлашни ва таҳлил этишни; – борларни фарқлай билиш ва турли дастакларга фиксация қилишни; – соғлом турмуш тарзини тарғибот қилишни. **Талаба бажара олиши лозим:** – механик равишда милк усти ва милк ости тиш тошларини олиб ташлаш; – юмшоқ тиш карашини олиш; – ултратовуш ёрдамида тиш тошларини олиб ташлаш; – пародонтал чўнтаклар чуқурлигини махсус зондлар орқали ўлчаш; – милкка даволовчи боғлам қўйиш; – тишлар қимирлаш даражаларини аниқлаш; – патологик чўнтакларга тиббий ишлов бериш, уларга малҳам дорилар киритиш; – формалин синамасини ўтказиш; – бемор оғзидан анатомик, икки қаватли, ёрдамчи қолипларни олиш; – борларни фарқлаш ва турли дастакларга фиксация килиш; – тишларни танлаб чархлаш; – окклюзиография ўтказиш; – тахтакач каппани пародонт касаллигида қўллаш. **Талаба қуйидаги кўникмаларга эга бўлиши лозим:** – механик равишда милк усти ва милк ости тиш тошларини олиб ташлаш; – юмшоқ тиш карашини олиш; – ултратовуш ёрдамида тиш тошларини олиб ташлаш; – пародонтал чўнтаклар чуқурлигини махсус зондлар орқали ўлчаш; – милкка даволовчи боғлам қўйиш;

	– тишлар қимирлаш даражаларини аниқлаш; – патологик чўнтакларга тиббий ишлов бериш, уларга малҳам дорилар киритиш; – формалин синамасини ўтказиш; – бемор оғзидан анатомик, икки қаватли, ёрдамчи қолипларни олиш; – борларни фарқлаш ва турли дастакларга фиксация килиш; – тишларни танлаб чархлаш; – окклюзиография ўтказиш; – тахтакач каппани пародонт касаллигида қўллаш.
Таълим бериш усуллари	маъруза амалий машғулотлар
Таъминот	Препаратлар, пломба ашёлар, стоматологик жамланма, бормашина, дасатклар, борлар, эндодонтик асбоблар, муляжлар, эндодонтик муляжлар, дарсликлар, тарқатма материаллар, тестлар, вазиятли масалалар, ўқув қўлланмалар.

Ўқитиш натижалари
Модулни якунлаганда талаба билади:
<u>8-семестр</u>

Терапевтик пародонтология бўлими бўйича

– пародонт касалликларини даволашга мўлжалланган хонага қўйиладиган талабларни.
– пародонт касалликлари бўлган стоматологик беморларда ҳужжатларни тўлдиришни (043-4 шакл, 39-стом).
– пародонт касалликлари бўлган стоматологик беморларда асосий текшириш усулларни (сўров, кўрик, зондлаш, перкуссия, палпация, тиш қимирлашини аниқлаш) ўтказишни.
– пародонт касалликлари бўлган стоматологик беморларда қўшимча текшириш усулларини (термодиагностика, ЭОД, рентгенодиагностика) ўтказишни.
– пародонт касалликлар этиологияси, клиникаси, қиёсий ташхисини.
– пародонт касаллик турларининг ўткир ва сурункали шаклларини даволаш ва профилактика асосларини.
– пародонт касалликларида даволаш турини танлашни.
– милк усти ва ости тиш тошларини механиқ, кимёвий, физик усулда олиш асосларини.
– пародонт касаллигини даволашда физиотерапевтик муолажаларни танлашни.
– пародонт касалликларида рентген тасвирларни ўқишни.

Хирургик пародонтология бўйича

– ўқув, илмий ва маълумот адабиётлари билан мустақил ишлаш, амалий кўникмаларни мустақил бажариш, тест ва вазиятли масалаларни ечишни;
– пародонт касалликларида хирургик даволаш усуллари (вестибулопластика, кюретаж, гингивотомия, гингивоэктомия, микростеопластика ва ҳ.к.) ни;
– френклотомия ва френулоэктомияга кўрсатма ва қарши кўрсатмаларни;
– френклотомия ва френулоэктомия усулларини бажаришни;
– умумий соматик касалликлари бор беморларда пародонтал хирургияни ўтказиш учун қўшимча текширув усуллари ва пародонтал хирургияни режалаштиришни;
– умумий соматик касалликлари бор беморларни пародонтал хирургияга тайёрлаш ва пародонтал хирургия ўтказишни;
– пародонтал хирургия вақтида бўлиши мумкин асоратларни;
– пародонтал хирургиядан кейин бўлиши мумкин бўлган асоратларни;
– пародонтал хирургиядан кейин беморларни парваришлашни.

<u>9 семестр</u>

Болалар пародонтологияси бўйича

– ўқув, илмий ва маълумот адабиётлари билан мустақил ишлаш, амалий кўникмаларни мустақил бажариш, тест ва вазиятли масалаларни ечишни;
– қиёсий ташхисини, уларнинг субъектив, объектив белгиларини, тўғри ташхис қилиб, даволаш режасини тузишни;
– амалиётда кўлланиладиган фармакологик дори-дармонларни болалар организмига таъсирини;
– болаларда пародонт касалликпарида текшириш усулларини ўтказишни;
– стоматологик асбоб ускуналар ёрдамида оғиз бўшлиғини текширишни;
– пародонтитли беморларга керакли тавсиялар бериш ва дори-дармон рецептларини ёзишни;
– атроф муҳит, экологик муаммоларни бола организмига умумий ва маҳаллий таъсирини **.**

Ортопедик пародонтология бўйича

– ўқув, илмий ва маълумот адабиётлари билан мустақил ишлаш, амалий кўникмаларни мустақил бажариш, тест ва вазиятли масалаларни ечишни;
– тишларни танлаб чархлашни;
– ортопедик стоматология амалиётида қўлланидиган функционал текшириш усулларини (гнатодинамометрия, термометрия, окклюзиограмма, чайнаш синамаларни);
– бемор оғзидан анатомик, функционал, икки қаватли, ёрдамчи қолиплар олишни;
– тишларни қимирлаш даражасини аниқлашни;
– пародонт касалликларида R- тасвирларини ўқий билишни;
– пародонт ва идиопатик касалликларида ташхислаш ва даволаш учун малакали мутахассисга юборишни;
– пародонт касалликлари индексларини аниқлашни;
– ренгенограммада суякни атрофия даражасини аниқлашни ва таҳлил этишни;
– борларни фарқлай билиш ва турли дастакларга фиксация қилишни;
– соғлом турмуш тарзини тарғибот қилишни.

Модулни якунлаганда талаба бажара олади:
8-семестр якунида:

Терапевтик пародонтология бўлими бўйича

1.Тиш-милк чўнтаги чуқурлигини аниқлашни;
2.Тиш карашлари, милк усти ва милк ости тиш тошларини олиб ташлаш, оғиз бўшлиғини тозалашни;
3.Тишларни қимирлаш даражасини аниқлашни;
4.Патологик тиш милк чўнтагига даволовчи ва ажратувчи боғламни қўйишни;
5.Тиш-милк чўнтагига антисептик ва дорили ишлов беришни;
6.Милкни склерозлаш учун дориларни қўллашни;
7.Милк чўнтакларида кюретаж ўтказишни;
8.Пародонтитларда тишларни тахтакачлашни;
9.Пародонтитларда субмукоз инъекция ўтказишни.

Пародонтал хирургия бўлими бўйича

1. Тиш милк чўнтаги чуқурлигини аниқлаш;
2. Тишлар қимирлаш даражасини аниқлаш;
3. Оғиз бўшлиғи даҳлиз қисмини чуқурлигини аниқлаш;
4. Юганчаларни калталигини аниқлаш.

9-семестр якунида:

Болалар пародонтологияси бўлими бўйича

1. Механик равишда милк усти ва милк ости тиш тошларини олиб ташлаш;
2. Юмшоқ тиш карашини олиш;
3. Ултратовуш ёрдамида тиш тошларини олиб ташлаш;
4. Пародонтал чўнтаклар чуқурлигини махсус зондлар орқали ўлчаш;
5. Милкка даволовчи боғлам қўйиш;
6. Тишлар қимирлаш даражаларини аниқлаш;
7. Патологик чўнтакларга тиббий ишлов бериш, уларга малҳам дорилар киритиш;
8. Формалин синамасини ўтказиш;

Ортопедик пародонтология бўлими бўйича

1. Бемор оғзидан анатомик, икки қаватли, ёрдамчи қолипларни олиш;
2. Борларни фарқлаш ва турли дастакларга фиксация килиш;
3. Тишларни танлаб чархлаш;
4. Окклюзиография ўтказиш;
5. Тахтакач каппани пародонт касаллигида қўллаш.